

PATAKI JÚLIA

Finnugrisztika

MA, 2. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sipőcz Katalin

egyetemi docens, SZTE BTK

TESTTARTÁSIGÉKBŐL LÉTREJÖTT KVÁZIKOPULÁK ELEMZÉSE MANYISI FOLKLÓRSZÖVEGEKBEN

Kulcsszavak: *manysi; testtartásige; kvázikopula; grammatikalizáció*

Dolgozatomban a manyisi nyelv északi és déli nyelvjárásának testtartásigéit vizsgálom. Newman és munkatársai *The Linguistics of Sitting, Standing and Lying* tanulmánykötetben a világ számos nyelvét elemezve leírták, hogy a testtartásigék többféle grammatikalizációs folyamaton is átmehetnek, így kvázikopula, névszói osztályjelölő vagy aspektust jelölő segédige is válhat belőlük. Kutatásomban a manyisi 'ül', 'áll', 'fekszik' és 'függ, lóg' igék kvázikopula funkcióját vizsgálom: grammatikalizálódnak-e, hol tartanak a folyamatban és az alanyok milyen tulajdonsága váltja ki a használatukat. Az adatokat a *Vogul népköltési gyűjtemények I-IV.* (Munkácsi Kálmán), a *Wogulische Volksdichtung I-VI.* (Artturi Kannisto) és a *Wogulische Texte mit einem Glossar* (Kálmán Béla) című XIX-XX. századi manyisi folklórszövegeket tartalmazó könyvek feldolgozásával gyűjtöttem. Az elemzést az uráli nyelvek (pl. hanti, magyar, nganaszan) körében végzett eddigi kutatásokra, elsősorban Németh Szilvia az északi manyisi ünli 'ül' igével foglalkozó tanulmányára alapozom, kiegészítve a képi sémák kognitív nyelvészeti megközelítésével.

Az eredményeim kimutatják, hogy mind a három testtartásige használható kvázikopulaként az északi és a déli nyelvjárásban is. Az adatok alapján úgy tűnik, hogy a déli nyelvjárásban erősebb a hatásuk. A 'függ, lóg' pozícióige a hantiban megjelenik kvázikopulaként, a manyisiban viszont a vizsgált szövegek ezt nem támasztják alá. A testtartásigék használatát az alanyok geometriáján kívül nagyban befolyásolja az ALAK-HÁTTÉR kapcsolata, az alátámasztás megléte és stabilitása vagy annak hiánya. A dolgozat végén teszek egy kitérőt a testtartásigéket tartalmazó non-finit szerkezetek felé, melyek újabb gazdag kutatási anyagot szolgáltatnak.